

30.6.2015

Vapo Oy
PL 22
40101 JYVÄSKYLÄ

PÄÄTÖS YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN SOVELTAMISESTA VAPO OY:N PARKANON SYDÄNMAANNEVAN TURPEENOTTO -HANKKEESEEN

HANKE

Vapo Oy suunnittelee muutosta ja laajennusta Sydänmaannevan turvetuotantoalueella yhteensä noin 83 hehtaarin laajuiselle alueelle. Hankkeessa suunnitellaan kokonaan uuden turvetuotannon käynnistämistä Louhineva-Louhenevalla (lohkot 9A - 9D, 59,3 ha) ja tuotannon aloittamista kuntoonpanolla tuotannosta poistetulla, aikaisemmin tuotannossa olleella (ympäristölupa voimassa 31.12.2011) tuotantoalalla (lohkot 2A, 3A, 3B, 23,4 ha). Tuotanto jatkuisi vuoteen 2025–2055 saakka.

Sydänmaannevan turvetuotantoalue sijaitsee osittain Kihniön kunnan ja osittain Parkanon kaupungin alueella. Parkanon taajamasta alueelle on matkaa noin 20 km ja Kihniön taajamasta noin 10 km. Alueen halki kulkee Parkano-Seinäjäki -rata ja itä-länsisuunnassa Alavan paikallistie (13344).

Vapo Oy:n Sydänmaannevan nykyisen turvetuotantoalueen ja Louhinevan laajennusalueenvälissä on kivennäismaita ja etäisyyttä noin kilometri, ja alueiden välissä on rautatie.

Nykyinen toiminta Sydänmaannevan turvetuotantoalueella

Turvetuotanto Sydänmaannevalla aloitettiin alueella lohkoilla 1–8 vuonna 1975 (1972). Vapo Oy:n edellinen, vuoden 2005 ympäristölupa on annettu 170,8 ha tuotantoalalle (lohkot 1-8). Lohkojen 5, 7 ja 8 osalta turvetuotanto on päätynyt ja alueet ovat siirtyneet maa- ja metsätalouskäyttöön.

Tuotannossa on tällä hetkellä lohkot 1 ja 6 yhteensä 68,9 ha. Vapo Oy:n toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan tarkistaminen on vireillä lohkojen 1 ja 6 tuotantoalalle, jotka olisivat tuotannossa vuoden 2025 asti.

ASIAN KÄSITTELY

Asian vireilletulo

Vapo Oy pyysi kirjallisesti lausuntoa 28.5.2015 Pirkanmaan ELY-keskuksesta, tuleeko YVA-menettelyä YVA-lain ja asetuksen mukaan soveltaa Vapo Oy:n Sydänmaannevan hankkeeseen. Pirkanmaan ELY-keskus otti asian vireille YVA-lain 4 ja 6 §:n mukaisena päätösasiana.

Vapo Oy on hakenut Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviranomaiselta (LSSAVI) ympäristölupaa (19.12.2014) turvetuotannon jatkamiseen ja uuden tuotantoalueen käynnistämiseen Sydänmaannevan tuotantoalueella yhteensä 152,5 (155,1 mukaan lukien yksityinen alue 2,6 ha) hehtaarin alueilla. LSSAVI ei ole vielä kuuluttanut hakemusta (kesäkuu 2015).

Hankkeesta vastaavan kuuleminen 25.6.2015

Hakemus koskee Vapo Oy:n osalta toistaiseksi voimassa olevana myönnetyn luvan tarkistamista jo toiminnassa olleella 69,8 ha alueelle, jatkoluvan hakemista niin ikään jo toiminnassa olleella yhteensä 23,4 ha (kolmena erillisenä palstana) alueelle ja ympäristöluvan 59,3 ha laajennusalueelle (Louhinneva) hakemista.

Marko Haveri hakee ympäristölupaa 2,6 ha jo tuotannossa olevalle alueelle, joka rajautuu Vapon alueeseen.

Länsi-Suomen ympäristölupavirasto on 30.12.2005 antamallaan lupapäätöksellä nro 158/2005/4 myöntänyt ympäristöluvan Sydänmaannevan turvetuotannolle. Lohkojen 1 ja 4-7 lupa on voimassa toistaiseksi ja lohkojen 2,3 ja 8 31.12.2011 saakka. Turvetta saa ottaa enintään 170,8 ha alalta ja sitä saa käsitellä 2,1 ha asfalttikentällä. Luvan saajan on haettava lupamääräysten tarkistamista 31.12.2014 mennessä.

Lohinnevan alue on tullut Vapon hallintaan ns. suojeluvaihtona. Vapo on luovuttanut Louhinnevaa, joka on inventoitu luontoarvoiltaan vähäiseksi (ks. myös luonnontilaluokkaselvitys ym.), vastaan luontoarvoiltaan arvokkaan suoalueen.

Hankkeesta vastaavan selvitys ympäristövaikutuksista

Suunniteltua turvetuotantoaluetta koskevat ympäristölupahakemusasiakirjat (19.12.2014) ovat olleet Pirkanmaan ELY-keskuksen käytettävissä. Ympäristölupahakemuksesta ilmenee Vapo Oy:n näkemys hankkeen ympäristövaikutuksista ja arvio vaikutusten merkittävyydestä. Hankkeesta vastaavan mukaan mm. kuormituksen vaikutukset alapuolisen vesistön veden laatuun, virkistyskäyttöön sekä kalastoon ja kalastukseen olisivat pääosin vähäisiä. Hankkeesta vastaavan mukaan Sydänmaannevan turvetuotannon jatkaminen ei olisi ristiriidassa vesienhoidon tavoitteiden tai esitettyjen toimenpiteiden kanssa. Hakemuksen liitteen mukaan Louhinneva olisi luokiteltavissa luonnontilaltaan luokaan 1 ja hankkeella ei olisi haitallisia vaikutuksia luontodirektiivin liitteen IV lajeihin.

Ratahallintokeskus on aikaisemmissa lausunnoissaan lupahakemuksesta (2005) edellyttänyt, että pohjaveden alentumisen ratapenkereelle aiheuttamia vaikutuksia on selvitettävä seurantamittauksin. Hakemusasiakirjojen ja hankkeesta vastaavan lisätiedon (25.6.2015) mukaan laajennushankkeella ei olisi haitallisia pöly- tai pohjavesivaikutuksia rautatierakenteisiin. Hankkeesta vastaava on selvittänyt asiaa Trafín kanssa.

Viranomaisilta saatu lisäselvitys (YVAL 6 § 1 mom riittävät neuvottelut)

Kalatalousviranomainen, Pohjois-Savon ELY-keskus, 23.6.2015

Kuivasjärven kalatalous on paikallisesti merkittävää. Järvellä kalastaa noin 300 taloutta. Valuma-alueen metsäojitukset ja (turve)peltojen ojitukset ovat pääasiassa aiheuttaneet järven liettymistä. Suunniteltu hanke voi aiheuttaa kiintoainekuorman lisääntymistä Kuivasjärveen huolimatta tehokkaasta purkuvesien käsittelystä (viitaten päätökseen 2011 perusteluihin).

Parkanon kaupunki (ympäristönsuojelu) 25.6.2015 viittaa aikaisempaan lausuntoon ympäristölupahakemuksesta (Drno LSSAVI7138/04.08/2010). Sen jälkeen voimaan tullut (15.5.2015) uusi asumisterveysohje tulee ottaa huomioon.

Muut käytettävissä olevat viranomaistiedot ympäristövaikutuksista

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto Drno LSSAVI7138/04.08/2010, ympäristölupapäätös 9.12.2011, nro 156/2011/1 ja ympäristölupahakemusasiakirjat 19.12.2014.

Vapo Oy haki vuonna 2011 ympäristölupaa Sydänmaannevan tuotantoalueen laajennukselle Louhinevalle. LSSAVI ei myöntänyt ympäristölupaa. Vapo Oy:n LSSAVI:ssa vireillä oleva hakemus sisältää uudelleen hakemuksen tuotannon aloittamisesta Louhinevalla, ympäristölupahakemuksessa mainituilla lohkoilla 9A–9D. LSSAVI ei myöntänyt lupaa Sydänmaannevan 50,1:n alueelle perustellen päätöstään vesistövaikutuksilla Kuivasjärveen. Perusteluissa mainitaan, että vuoteen 2020 mennessä tuotantopinta-alan Kuivasjärven valuma-alueella oli arvioitu supistuvan noin 12 % (38 ha) vuoden 2009 tilanteesta. Hankealueen eli lisäalueen pinta-ala olisi ollut noin 12 ha suurempi kuin tuotannosta tällä vuosikymmenellä hetkellä poistuva ala.

Parkanon kaupungin ympäristölautakunnan, Parkanon kaupungin ja Fingrid Oyj:n, Liikenneviraston lausuntolyhennelmät edellä mainitussa päätöksessä (2011).

Pirkanmaan ELY-keskus, PIRELY/1471/07.00/2010 lausunto 2.3.2011 edellä mainitusta lupahakemuksesta.

Luotettavan pesimälinnuston kartoitustuloksen saavuttamiseksi laskenta tulisi toistaa kohteella useammin kuin kerran. Kerran toistettuna kartoituslaskentamenettelyllä ei pystytä luotettavasti havaitsemaan kaikkia alueella esiintyviä lintuja ja näin ollen pesimälinnustoselvityksen tuloksiin liittyy merkittävää epävarmuutta. Myöskään alueen merkitystä muuttolinnustolle ei ole erikseen selvitetty.

Pesimälinnustoselvityksessä ei ole erikseen huomioitu alueen merkitystä Pirkanmaalla levinneisyysalueensa äärirajalla esiintyvälle riekolle. Riekkokannan taantumiskehityksen pysäyttämiseksi Sydänmaannevan säilyttäminen luonnontilaisena suoalueena on ensiarvoisen tärkeää. Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistyksestä saadun tiedon mukaan Louhinevalla on ollut vuosittain kaksi tai kolme riekkoreviiriä, mikä tekee siitä arvokkaan.

Tuotantoalueen kuivatusvaikutus ulottuu suunnitellun tuotantoalueen lisäksi yksityisomistuksessa olevalle luonnontilaiselle suoalueelle muuttaen peruuttamattomasti sen hydrologista tilaa ja vaikuttaen näin eliöstöön. Hakemuksessa ei ole arvioitu hankkeen vaikutusalueen laajuutta eikä sen merkitystä ulkopuoliselle luonnon monimuotoisuudelle. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan lohkon 4 [hakemuksessa lohko 9C] pohjoisosan (Louhineva) ottaminen turvetuotantoon aiheuttaa Ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin tarkoittamaa erityistä luonnonosuhteiden huonontumista hankealueen ulkopuoliselle alueelle. Tuotantoaluetta tulee rajata siten, ettei tuotantoalueen ulkopuoliselle alueelle aiheudu kuivatusvaikutusta. Suoalueen luonnonsuojelullista arvoa kuvaavat erityisesti Etelä-Suomessa uhanalaisiksi luokitellut suoluontotyypit, oligotrofinen lyhytkorsineva sekä oligotrofinen varsinainen suursaraneva, alueella pesivät, luonnonsuojelulla rauhoitetut lintulajit, kuten kurki, liro ja kapustarinta sekä Pirkanmaalla levinneisyytensä äärirajoilla esiintyvä riekko. Kangasmetsäkaistaleelle Louhinevan pohjoispäätyyn sijoittuu ELY-keskuksen tietojärjestelmän mukaan havainto liito-oravasta [(liite)]. Liito-orava on EU:n luontodirektiivin liitteen IV a laji ja edellyttää tiukkaa suojelua. LSL 49 §:n mukaan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Mikäli tällä alueella joudutaan kaatamaan puustoa, tulee ensin varmistua, ettei lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja hävitetä tai heikennetä.

HANKKEEN TODENNÄKÖISET HAITALLISET YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET JA NIIDEN MERKITTÄVYYS

Pirkanmaan ELY-keskus on tunnistanut käytettävissä olevien tietojen perusteella hankkeen todennäköisiä haitallisia vaikutuksia ja tarkastellut niiden merkittävyyttä suhteessa YVA-lain soveltamisalan tarkoittamaan merkittävyyteen. Todennäköisiä YVA-lain 2 §:ssä määriteltyjä ympäristövaikutuksia on tunnistettu erityisesti YVA-asetuksen 7 § näkökulmista, jotka liittyvät hankkeen ominaisuuksiin, sijaintiin ja luonteeseen. Hankkeen merkittävät ympäristövaikutukset kohdistuvat todennäköisesti Parkanon alueelle.

Maankäyttö, yhdyskuntarakenne, rakennukset

Ympäristöministeriö on vahvistanut 8.1.2013 Pirkanmaan 1. vaihemaakuntakaavan koskien turvetuotantoa. Kaava sai lainvoiman 1.4.2014. Niillä alueilla, joita vaihemaakuntakaava ei koske, on voimassa Pirkanmaan 29.3.2007 vahvistettu 1. maakuntakaava.

Sydänmaannevan turvetuotantoalueen lohkot 1, 2A ja 3A - 3B sijaitsevat vaihemaakuntakaavassa turvetuotannon kannalta tärkeällä vyöhykkeellä EO/t-3. Louhineva-Louhinneva sijaitsee EO/t-3 alueen vieressä. Suunniteltavan hankkeen lohkot 2A ja 3A - 3B sekä lohkot 9A - 9D sijaitsevat valuma-alueella, jolla turvetuotantoa suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota toiminnan vesistö- ja kalatalousvaikutuksiin (tu-1). Vaihemaakuntakaavan määräys edellyttää, että Kuivasjärven valuma-alueella tulee ottaa huomioon turvetuotannon yhteisvaikutukset ja valuma-alueen kokonaiskuormitus. Lisäksi toiminta tulee järjestää ja ajoittaa siten, ettei se aiheuta vesistön tilan heikkenemistä eikä vesistön kokonaiskuormitus lisääny.

Kuivasjärven ranta-alueita koskee Parkanon ranta-alueiden osayleiskaava ja Kuivasjärven asemakaava. Kuivasjärven rannalla on noin 70 kiinteistöä. Kankarinjärven rannoilla on voimassa Kankarin asemakaava.

Hankealue sijaitsee Parkanon alueella noin 20 kilometriä Parkanon keskustasta koilliseen ja Kihniössä noin 10 km Kihniön taajamasta. Tuotantoalueen lähiympäristö on pääosin metsämaata ja ojitettuja suoalueita. Mettälänkylä sijaistee noin 1 km lounaaseen. Lohkosta 3A 300 metriä länteen sijaitsee lähin yksittäinen vapaa-ajan asunto.

Vaikutukset vesistöön

Louhinevan-Louhinnevan uudelta turvetuotantoalueelta nostettaisiin suunnitelman mukaan jyrsinpolttoturvetta ja alkuvuosina ympäristöturvetta.

Kuivasjärvi

Hankekuvauksen mukaan Louhinevan-Louhinnevan laajennusalueen lohkojen 9 purkuvesille kaivettaisiin uusi laskuoja nro 7, jonka kautta alueen vedet johdettaisiin Parkanon Vääräjokea Kuivasjärven pohjoispäähän. Lohkoilta 3A ja 3B vedet johdetaan Louhinpuron kautta Parkanon Vääräjokeen ja samoin Kuivasjärveen.

Kankarinjärvi

Suunniteltavan hankkeen lohkoilta 2A (4,4 ha) vedet johdetaan Kihniön Vääräjokeen ja edelleen Kankarinjärveen.

Vaikutusalueen vesistön nykytila

Järvien päällysvesi on (tarkkailuraportin 2012 mukaan) lievästi hapanta humusvettä, ja Kuivasjärvessä päällysveden happamuustaso voi pudota keväisin alla pH 6 -tason. Turvetuotannon vaikutukset ovat voimakkaampia kummankin järven pohjoispäässä.

Pintavesien ekologisen tilan arvion mukaan Parkanon Kuivasjärven tila on tyydyttävä ja tavoitetila on hyvä. Kuivasjärven tilan on arvioitu vesienhoitokaudella 2010–2015 parantuvan siten, että hyvä tila saavutetaan vuoteen 2015 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuormituksen vähentymistä nykyisestä sekä kunnostustoimenpiteitä. Kihniön Kankarinjärven tila on hyvä.

Vesienhoitosuunnitelman mukaisena toimenpiteenä Metsäkeskus Pirkanmaa on aloittanut luonnonhoitohankkeena Kuivasjärven valuma-alueella metsätalouden vesiensuojeluhankkeen tavoitteena vähentää kiintoaine- ja ravinnekuormitusta järveen.

Kuivasjärveen laskee vesiä pääasiassa kahta jokea, Parkanon Vääräjokea ja Vatajanjokea. Jokien osuus valuma-alueesta on 79 %, joten jokien tuoman veden laadulla on suuri merkitys järvien vedenlaatuun.

Vuoden 2011 hakemuksen ja päätöksen tietojen mukaan Kuivasjärveen johdetaan kuivatusvesiä viideltä muulta tuotannossa olevalta turvetuotantoalueelta yhteensä noin 330 ha:n alalta. Vireillä olevan vuoden 2015 hakemuksen mukaan Kuivasjärveä kuormittavia muita turvetuotantoalueita olisi nykyisin, vuonna 2015, yhteensä 304 ha. Nivusnevan purkuvedet laskevat Kuivasjärven alapuolelle.

Nykyisin Kuivasjärven valuma-alueella on turvetuotannosta poistuneita alueet (220 ha), joista on kasvittumatta noin 40 ha, ja ne kasvittuisivat vuoden 2016 loppuun mennessä. Kuivasjärven vesistöalueella on lisäksi kaksi sahaa, metsäojituksia ja peltoja.

Vapo Oy:n Sydänmaannevan tuotantoalueelta on vesistökuormitusta Kuivasjärveen vuoden nykytilanteesta (2015) 0 hehtaarin tuotantoalalta ja 38 ha tuotannosta poistuneelta alueelta. Lohkoilla 2A ja 3A-B ei ole ollut toimintaa vuoden 2011 jälkeen.

Arvio uuden toiminnan vesistövaikutuksista

Suunnitellun hankkeen kuntoonpanovaihe ja tuotanto sekä jälkihoitovaihe lisäävät Kuivasjärven kuormitusta noin 80 hehtaarin tuotantoalalta.

Kankarinjärveen vesistökuormitus lisääntyisi hankkeen 4,4 hehtaarin lohkolta 2A. Kankarinjärven tila on hyvä. Hanke ei todennäköisesti muuta sen ekologisen luokituksen mukaista tilaa.

Kokonaiskuormituksen yhteisvaikutukset

Kuivasjärvi

Valuma-alueen hankkeiden Kuivasjärveä kuormittava turvetuotantopinta-ala nykyisin on 305 ha. Suunniteltava hanke aiheuttaisi Kuivasjärveen lisää kuormitusta noin 80 hehtaarin tuotantoalalta, ja se nostaisi kokonaiskuormitusta aiheuttavan tuotantoalan noin 380 hehtaarin tuotantoalaa.

Valuma-alue

Maakuntakaavan tu-merkinnän osoittamalla alueella kuormitus olisi edellä mainittua 383 hehtaaria suurempi mm. Nivusnevan purkuvedet laskevat Kuivasjärven alapuolelle. Valuma-alueen Kokonaiskuormituksen lähteeksi laskettava pinta-ala olisi noin 470 ha.

Tulevaisuuden poistuma-arvioiden voidaan olettaa olevan samat kuin aikaisemmin hankkeesta vastavan ilmoittamat arviot asiakirjoissa.

Kankarinjärvi

Kokonaiskuormitusta tulee nykyisin 260 hehtaarilta, josta Sydänmaannevan osuus on noin 77 ha, ja suunniteltavan hankkeen osuus on 4,4 ha. Tuotannosta poistunut ala on yhteensä noin 543 ha.

Vesistövaikutusten kesto ja määrän vaihtelu

Louhineva-Louhinnevan lohkojen 9 ja lohkojen 3A ja 3B lohkojen muodostaman hankkeen elinkaari jatkuu hankesuunnitelman mukaan vuosien 2025/2055 (2057) loppuun. Tuotannosta poistetuilta alueilta tuleva vesistökuormitus Kuivasjärveen jatkuisi vielä noin 2 vuotta, ja sen jälkeen kuormitus vähenee olennaisesti.

Hankkeen lohkolta 2A (4,4 ha) tuotannon kuormitus Kankarinjärveen jatkuisi vuoden 2025 (2027) loppuun asti.

Yhteenveto vesistövaikutuksista

Vapo Oy:n suunnitellun hankkeen toteutuessa kokonaiskuormitus Kuivasjärveen ja valuma-alueella kasvaa nykytilanteesta. Suunnitellulla turvetuotanto-hankkeella voi siten olla merkittäviä haitallisia yhteisvaikutuksia Kuivasjärveen ja valuma-alueeseen samalla valuma-alueella sijaitsevien turvetuotantoalueiden kanssa sekä tuotannosta poistettujen alueiden kanssa. Lisäksi vesistöä kuormittavat metsä- ja maatalous. Nyt suunniteltava hanke jatkaa osaltaan vesistövaikutusten kestoa ja pitkän tuotantoajan aikana kertyneiden haittojen muodostumista.

Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman mukaan Kuivasjärven valuma-alue on vesistöalue, joka on hyvää heikommassa tilassa. Valuma-alueella sijaitsevan Parkanon Kuivasjärven ekologinen tila on arvioitu vesienhoidon puitteiden kriteerien mukaan tyydyttäväksi ja sen tavoitetila on hyvä. Hyvän tilan saavuttaminen edellyttää kuormituksen vähentämistä ja Kuivasjärven kunnostamista. Kuivasjärveen kohdistuva kokonaiskuormitus ylittää jo nykyisin vesienhoidon kriteerejä vastaavan kuormituksen. Suunniteltava uusi turvetuotanto lisäisi jo nykyisellään liian suurta, järven sietokyvyn ylittävää kokonaiskuormitusta Kuivasjärveen.

Sen sijaan hankkeen lohkon 2A (4,4 ha) vaikutukset yksin tai yhdessä Sydänmaannevan ja/tai muiden tuotantoalueiden kuormituksen kanssa ei todennäköisesti aiheuttaisi merkittävää haittaa Kihniön Kankarinjärven vedenlaadulle, vesiselöstölle tai virkistyskäytölle, kun otetaan huomioon pinta-alan ja kuormituksen osuus kokonaiskuormituksesta. Lisäkuormitus ei todennäköisesti vaikuta Kankarinjärven ekologisen luokituksen mukaiseen hyvään tilaan.

Luonnon monimuotoisuus, eliöt ja kasvillisuus sekä luonnonvarat

Hankealueen nykytila ja ympäristövaikutukset

Ympäristölupahakemuksessa esitetyn luonnontilaluokituksen (GTK 2014) mukaan Louhineva-Louhinneva (242 ha) kuuluu luokkaan 1. Luokitukseen ei liittynyt maastokäyntiä. GTK on käynyt maastossa vuonna 1991. Suurin osa (82 %, 199 ha) suosta on ojitettu ja ojittamatonta suota on noin 43 hehtaaria.

Pirkanmaan 1. vaihemaakuntakaavan valmistelussa Louhinevan A ja B luonnontilaisuus arvioitiin luokaksi 2 tai ylempi luokka. Louhinevalla ei arvioitu olevan seudullista arvoa, mutta se rajattiin kuitenkin turvetuotantovyöhykkeen (EO/tu3) ulkopuolelle.

Pirkanmaan suoluonnon tila, Pirkanmaan liiton 1. vaihemaankuntakaavan taustaselvitys, 2009. Etelä-Suomen riekkokannat ovat taantuneet selvästi. Pirkanmaa pohjoisosin suot ovat tärkeitä riekon eteläisimpinä esiintymisalueina. Raportin mukaan riekko esiintyy osittain luonnontilaisella Louhinevalla ja laji on alueellisesti uhanalainen.

Ympäristölupahakemuksen erillisselvitykset koskevat lohkoja 9A–9D eli Louhineva-Louhinnevaa. Lohkot 9 ovat puoliksi ojitettua ja puoliksi ojittamatonta aluetta.

Linnustoselvityksen (2008) mukaan Sydänmaannevan eteläosan alueella pesivät luonnonsojelulaila rauhoitetut lintulajit, kuten kurki, liro ja kapustarinta. Selvityksen mukaan hankealueen arvokkain linnusto on suon keskiosan, Louhinevan alueella. Pesimälinnustoselvityksessä ei ole kuitenkaan erikseen huomioitu suoalueen merkitystä riekolle.

Luontoselvitys raportin (2008) mukaan selvitysalueella ei ole luonnonsuojelulain mukaisia luontotyyppisiä tai vesilain mukaisia suojelutyyppisiä. Alueella ei esiinny uhanalaisia putkilokasveja tai sammalia. Sydänmaannevalla tai sen lähiympäristössä ei esiinny Natura 2000 -suojelualueita tai muita suojelukohteita.

Luontodirektiivin liitteen IV lajit ja niille potentiaaliset elinympäristöt hankealueella ja sen lähiympäristössä -selvitys (17.12.2014) perustuu olemassa oleviin tietoihin. Selvitykseen liittyvä kasvillisuus selvitys (166 ha) on elokuulta 2008.

Suunnitellun hankealueen kangasmetsäkaistaleelle Louhinevan pohjoispäätyyn sijoittuu ELY-keskuksen tietojärjestelmän mukaan havainto liito-oravasta.

Hankealueen lähiympäristön nykytila ja ympäristövaikutukset

Hankkeen vaikutusalueella ei sijaitse Natura-alueita.

Hakemuksessa ei ole muutoin arvioitu hankkeen vaikutusalueen laajuutta eikä sen merkitystä ulkopuoliselle luonnon monimuotoisuudelle

Hankkeen lohkon 9C Louhineva tuotantoalueen kuivatusvaikutus ulottuisi lohkolla 9D olevalle Louhinevan ojittamattomalle suoalueelle muuttaen peruuttamattomasti sen hydrologista tilaa ja vaikuttaen näin eliöstöön.

Hankkeen alapuolisen vesistön nykytila ja ympäristövaikutukset

Hakemuksen luontoselvityksen mukaan Kuivasjärvi on potentiaalinen saukon elinympäristö. Uhkana olisi vedenlaadun huonontumisen aiheutuva saukon ravintona käyttämän kalakannan heikentyminen järvessä. Kuivasjärvi on isolampisukeltajalle ja jättisukeltajalle sekä sirolampikorennolle potentiaalinen elinympäristö. Uhkana olisi vesien happamoituminen tai rehevöityminen ja rehevien vesien umpeenkasvu. Hakemuksen luontoselvityksen mukaan hanke ei aiheuttaisi happamoitumista eikä turvetuotannon kokonaiskuormitus ei lisäisi jättisukeltajalle ja sirolampikorennolle haitallista rehevöitymistä.

Ramboll Finland Oy on tehnyt Pirkanmaan ELY-keskuksen toimeksiannosta viitasammakokartoituksen Kuivasjärvelle Parkanoon keväällä 2014. Kuivasjärven pohjoispäässä Aholanlahden kosteikon läntinen puoli on merkittävä viitasammakoiden elinympäristö. Läntinen lahdelma runsaine soistuneine allikoineen on viitasammakolle miltei kokonaisuudessaan erittäin soveltuvaa elinympäristöä. Suunnitellulla hankkeella ei ole todennäköisesti haitallista heikentävää vaikutusta.

Yhteenveto luontovaikutuksista

Hankkeesta vastaavan teettämän (alustavan) direktiivilajiselvityksen mukaan hankkeen vaikutusalueella alapuolisessa Kuivasjärvessä voi olla saukolle, jättisukeltajaa ja sirolampikorennolle soveltuvia elinympäristöjä, joita heikentäisi vedenlaadun ja kalakannan huonontuminen. Erillisen kartoituksen mukaan Kuivasjärvessä esiintyy viitasammakkoa. Direktiivilajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin kohdistuviin heikentäviin vaikutuksiin (so. ei saa heikentää) ja niiden merkittävyyteen liittyy epävarmuutta käytettävissä olevilla alustavilla lajien selvitystiedoilla, koska selvityksen mukaan alueella on soveltuvia elinympäristöjä, mutta lajien esiintymistä ei ole varmennettu maastokartoituksilla.

Hankesuunnitelman mukaan Kuivasjärven vesistökuormitus kasvaisi vuotta 2015 vastavasta nykytilanteesta. Vedenlaadun heikkeneminen (kiintoaine, ravinteet) voi aiheuttaa alapuolisessa vesistössä pitkäaikaisia välillisiä ja kertyviä vaikutuksia, joiden palautuvuus kuormituksen poistumisen jälkeen voi olla epävarmaa ja hidasta. Muun muassa järven sisäinen kuormitusprosessi voimistuisi ja siten biologinen vaikutus olisi luonnon kannalta pitkäaikainen ja samoin alueen virkistykseen ja kalastukseen kannalta haitat olisivat pitkään jatkuvina tulkittavissa jo pysyväksi. Kuivasjärven pohjalle aikaisemman tuotannon aikana kertyneen aineksen paksuus lisääntyisi entisestään, ja sen hajoaminen hidastuisi. Yhteisvaikutus muun vesistökuormituksen kanssa voimistaisi haittoja ja niiden kesto.

Kuivasjärven ekologista tilaa on tavoite parantaa luokasta tyydyttävä luokkaan hyvä. Järvessä esiintyy nykyisin ajoittaista happamuutta (alle pH 6) sekä rehevöitymistä. Luontodirektiivin liitteen IV lajien potentiaalisten elinympäristöjen kannalta hyvän tilan saavuttamista estävä kuormitus olisi todennäköisesti haitallista. Hankkeen vaikutus olisi todennäköisesti haitallinen.

Riekon eteläisimpiä esiintymisalueita ovat Pohjois-Pirkanmaalle tyypilliset suhteellisen pienialaiset ja pirstaleiset suot. Hankkeella olisi todennäköisesti merkittävää seudullista haittaa hankealueella pesiville riekoille ja välillisesti alueellisesti uhanalaiselle riekkokannalle.

Kalasto

Pääosa hankealueen purkuvesistä johdetaan metsä- ja pelto-ojien kautta Luomanjokeen (Parkanon Vääräjoki) ja edelleen Kuivasjärven pohjoispäähän. Kuivasjärven eteläpäässä lähtee laskujoki Kuivasjoki (Narvajoki).

Suunnitellun hankkeen lohkojen 9 vaikutukset kohdistuvat samaan vesistöön kuin Pirkanmaan 1. vaihemaakuntakaavan turvetuotannon vyöhykkeen vaikutusalueen (EO/tu-3) vaikutukset. Kaavamääräyksen perusteella suunniteltaessa uutta turvetuotantoa vaihemaakuntakaavassa osoitetulle valuma-alueelle tulee kiinnittää erityistä huomiota vesistökuormitukseen ja kalatalousvaikutuksiin. Vaikutukset purkuvesistön veden laatuun, kala- ja raputalouteen sekä kalastukseen on selvitettävä.

Hanke voi aiheuttaa laadultaan ja määrältään kuormitusta, joka voisi heikentää vesistön ekologista tilaa ja/tai estää tavoiteltua ekologisen tilan parantamista hyväksi. Sydänmaannevan hankkeen kuivatusvedet heikentävät osaltaan vaikutusalueellaan kalojen elinympäristöä ja mahdollisuuksia kehittää alueen kalataloutta.

Luonnonvarat

Suunniteltu hanke sijoittuu vain osin Pirkanmaan 1. vaihemaakuntakaavan osoittamalle turvetuotantoon soveltuvalla vyöhykkeellä.

Uuden turvetuotannon suunnittelussa on erityisenä lähtökohtana, että hanke ei lisää valuma-alueen vesistön kokonaiskuormitusta ja aiheuta haittoja vesistölle, vesieliöstölle ja vesien virkistyskäytölle. Sydänmaannevalle suunniteltu hanke lisääisi vesistön kokonaiskuormitusta ja aiheuttaisi todennäköisesti suoria ja haitallisia pitkäaikaisia haittoja.

Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys

Turvetuotanto-hanke voi aiheuttaa selvästi kohonneita hiukkaspitoisuuksia, joiden vaikutusalue ulottuu noin 1 km etäisyydelle. Hankkeen aiheuttamaa melua on kuultavissa ainakin ajoittain ja toistuvasti asutuksen alueille asti, vaikka hankkeesta aiheutuvat melutasot jäisivät alle valtioneuvoston päätöksen päivä- ja yöajan meluohjearvojen. Muutoin suhteellisen hiljaisessa ympäristössä teollinen melu voidaan kokea häiritsevänä. Vaikutusalueet ulottuvat asutulle alueelle, mutta vaikutus ei kohdistuisi YVA-lain tarkoittamaan laajaan väestömäärään.

Parkanossa perustettiin vuonna 2013 Kuivasjärven kansanliike kunnostamaan vesistön tilaa. Valuma-alue selvityksessä (Leader-hanke) ovat olleet mukana Suomen Metsäkeskus, Metsähallitus, ELY-keskus, Vapo, Itä-Suomen yliopisto, Tampereen ammattikorkeakoulu sekä Kuivasjärven kansanliike ja lukuisia kyläläisiä. Selvityksen perusteella on laadittu Kuivasjärven vesistöjen kunnostamissuunnitelmahanke 2013–2015. Kuivasjärvellä on rantakiinteistöjä ja paikallisesti merkittävää kalastusta. Hankkeen haitalliset vaikutukset eivät todennäköisesti kohdistu suureen väestömäärään, ja eivät siten muodostu merkittäviksi.

Kuljetusreitti. Hankealueelta toimitetaan aluksi ns. ympäristöturvetta lähialueen maataloille, ja myöhemmin energiaturvetta voimalaitoksille. Suunniteltu hanke kaksinkertaistaisi kuljettavan turvemäärän (m³). Sydänmaannevalta olisi yhteensä noin vuosittainen noin 600 (1200 ajoa). Energiaturve toimitetaan pääasiassa lämmityskaudella alueen pohjoispuolelta työmaateiden kautta Alavan paikallistielle (13344) ja edelleen valtatieltä Tampereelle.

Ilmasto/Rankkasateet ja tulvat

Ilmastonmuutoksen vaikutuksesta rankkasateiden arvioidaan lisääntyvän noin 20 % ja nykyisen suuruisia rankkasateita on useammin. Yleisen turvetuotannon ympäristövaikutustiedon mukaan rankkasateiden ja sulamisvesitulvien aikana turvetuotantoalueilta voi lähteä keskimääräistä merkittävästi suurempia määriä kiintoainesta ja siihen sitoutuneita ravinteita. Turvetuotantoalueiden vesistö päästöistä merkittävä osa muodostuu ylivirtaamatilanteissa, jolloin liikkeellä on suurimmat ainemäärät ja jolloin myös vesienkäsittelyrakenteiden puhdistustehokkuus usein heikkenee. Käytettävissä ei ole arvioita hankkeen ylivirtaamatilanteiden kuormitustiedoista, mutta vaikutuksia voidaan pitää todennäköisinä.

Ympäristöönnettomuudet

Turvetuotanto-hanketyyppiin liittyy paloturvallisuusriski.

Rankkasateiden aiheuttama vesiensuojelurakenteiden rikkoontuminen aiheuttaisi poikkeuksellisen suuren ravinne- ja kiintoainekuormituksen.

RATKAISU

Pirkanmaan ELY-keskus päättää, että Vapo Oy:n Parkanon ja Kihniön Sydänmaannevan turvetuotanto -hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-lain) 4 §:n mukaan arviointimenettelyä sovelletaan asetuksella tarkemmin säädettäviin hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joista Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen täytäntöön paneminen edellyttää arviointia taikka joista saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia Suomen luonnon ja muun ympäristön erityispiirteiden vuoksi.

Lain 4 §:n 2 ja 3 momenttien mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin edellä tarkoitettuun olennaiseen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, arviointia edellyttävien hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Harkittaessa lain mukaan vaikutusten merkittävyyttä yksittäistapauksessa otetaan lisäksi huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne.

Arviointimenettelyn tarpeen harkinta tehdään käytettävissä olevan tiedon perusteella eikä siinä voida ennakoita muiden lakien mukaan myöhemmin edellytettäviä selvityksiä eikä mahdollisten hyväksymispäätöksien sisältöä.

Päätös perustuu Vapo Oy:n hankesuunnitelmaan sekä muihin käytettävissä oleviin selvityksiin ja tietoihin hankkeen todennäköisen vaikutusalueen nykytilasta ja hankkeen ympäristövaikutuksista.

YVA-asetuksen hankeluettelon mukaan YVA-menettelyä on aina sovellettava turvetuotantoon, kun tuotantopinta-ala on yli 150 hehtaaria. Louhineva-Louhennevan ja Sydänmaannevan lohkojen 2A, 3A, 3B sekä 9A-9D hankkeen tuotantopinta-ala (79 ha) on noin 55 % hankeluettelossa tarkoitettujen hankkeiden koosta.

Hankkeen ominaisuuksista sen koko ei vastaa YVA-asetuksen hankeluettelon hanketta. Sen sijaan hankkeen ominaisuuksista yhteisvaikutus muodostuu merkittäväksi seikaksi päätöksen perusteena. Erityisesti hankkeen yhteisvaikutukset yhdessä hankkeen sijainnin kanssa ovat olennaisia. Hankesuunnitelman mukainen hanke aiheuttaa todennäköisesti merkittäviä haitallisia yhteisvaikutuksia, koska nimenomaan sen aiheuttama lisäys alapuolisen vesistön Parkanon Kuivasjärven kokonaiskuormitukseen olisi vastoin ympäristön tilaa osoittavan kriteerin vaatimusta ja ylittäisi sen osoittaman ympäristön sietokyvyn.

Suunniteltu hanke sijoittuu vain osin Pirkanmaan 1. vaihemaakuntakaavan osoittamalle turvetuotannon vyöhykkeelle, jolla osaltaan ohjataan luonnonvarojen käyttöä. Hanke sijoittuu kokonaisuudessaan vaihemaakuntakaavassa osoitetulle valuma-alueella, jonka kokonaiskuormitus valuma-alueen herkkään vesistöön ei saa lisääntyä uutta turvetuotantoa toteutettaessa. Käytettävissä olevien tietojen mukaan kaavan tarkoittamalla valuma-alueelta ei ole poistumassa turvetuotantoa siten, että se vähentäisi turvetuotannon kokonaiskuormitusta valuma-alueella. Suunniteltava hanke aiheuttaisi todennäköisesti merkittäviä haitallisia vaikutuksia suhteessa voimassa olevan kaavoituksen osoittamaan maankäyttöön ja sen kautta asetettuihin ympäristövaikutuksia ehkäiseviin reunaehtoihin.

Suunniteltava hanke sijaitsee pääosin alueella, joka ei ole ollut aikaisemmin turvetuotannossa. Hankealueen yhtenäisellä ojittamattomalla alue muodostaa pinta-alaltaan yli puolet suunniteltavasta hankkeesta, ja alueella on vielä ojittamattomana alueena todennäköiset merkitystä. Hankealue on tärkeä riekon Suomen eteläisimpänä esiintymisalueella. Hankkeen toteutuminen aiheuttaisi siten todennäköisesti haittaa sekä hankealueella pesiville riekkoille että välillisesti seudullista haittaa riekkokannan esiintymiselle.

Hankkeen ulkopuolelle kohdistuviin, luontoarvoja heikentäviin vaikutuksiin liittyy merkittävää epävarmuutta, koska hankkeesta vastaavan selvityksessä esiin tullutta todennäköisyyttä luontodirektiivin liitteen IV lajien esiintymisestä alapuolisessa vesistössä ei voida sulkea pois käytettävissä olevilla tiedoilla. Hankkeen sijaintialueen valuma-alueen vesistön ekologinen tila ja sietokyky huomioon ottaen hankkeen aiheuttamat haitalliset yhteisvaikutukset vesistön tilaan ja vesieliöstöön ovat kuitenkin todennäköisiä. Turvetuotannon eri vaiheet (kuntoonpano, tuotanto, ylivirtaamat, jälkihoito) aiheuttavat Kuivasjärven vedenlaatuun ja ekologiaan haittoja, jotka todennäköisesti yhteisvaikutuksena muun vesistökuormituksen kanssa heikentäisivät direktiivilajien levähdys- ja lisääntymispaikkoja. Mahdollisiin luonnonsuojelulain tarkoittamien direktiivilajeihin lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin kohdistuvia vaikutuksia ja merkittävyyttä ei voi riittävän varmasti sulkea pois hankkeen vaikutusalueella alapuolisessa vesistössä.

Turvetuotannon eri vaiheet (kuntoonpano, tuotanto, ylivirtaamat, jälkihoito) aiheuttavat toisistaan määrältään ja laadultaan ja kestoaltaan poikkeavia suoria ja välillisiä ympäristövaikutuksia alapuoliseen vesistöön yhdessä valuma-alueen muun kuormituksen kanssa. Hankkeen aiheuttamat vesistökuormituksen välilliset yhteisvaikutukset ovat todennäköisesti vaikutusalueen väestön kannalta pysyviä, koska ne jatkuisivat hankkeen elinkaaren ajan. Hanke aiheuttaa pitkäaikaisten vaikutusten lisäksi todennäköisesti myös osin palautumattomia välillisiä vaikutuksia alapuolisen Kuivasjärven ekosysteemiin ja vedenlaatuun. Lisäksi on otettava yhteisvaikutuksena huomioon, että muiden tuotantoalueiden aikaisempi tuotanto on aiheuttanut kertyviä vaikutuksia Kuivasjärveen. Hanke aiheuttaisi todennäköisesti palautumatonta haittaa riekon esiintymiselle lajin Suomen eteläisimmällä esiintymisalueella.

Hanke lisää merkittävästi yhteisvaikutuksia Kuivasjärven, ja vesistökuormituksen välilliset vaikutukset kohdistuvat Kuivasjärven ranta-asutuksen elinympäristöön ja järven paikallisesti merkittävään kalastukseen. Hankealueen virkistyskäytön estymisen sekä hiukkas- ja melupäästöjen kautta haittoja kohdistuvat lisäksi muun asutuksen elinympäristöön. Elinympäristön viihtyisyyshaitat eivät kuitenkaan kohdistuisi todennäköisesti laajaan väestömäärään, ja siten ne eivät olisi YVA-lain tarkoittamalla tavalla merkittäviä.

Yllä olevan perusteella hankkeesta aiheutuu todennäköisesti laadultaan ja laajuudeltaan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, jotka olisivat kokonaisuutena rinnastettavissa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa asetuksessa mainittujen hankkeiden merkittäviin haitallisiin ympäristövaikutuksiin, kun otetaan huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne sekä yhteisvaikutukset nykyisten turvetuotantohankkeiden ja muun toiminnan vesistökuormituksen kanssa.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994, 67/1999, 458/2006) 4, 6, 19 §
Asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006) 4, 6, 7 §

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

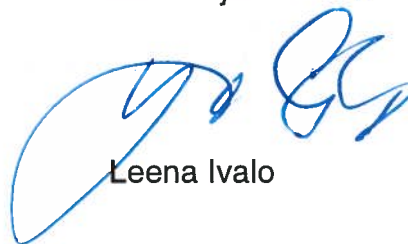
Tähän päätökseen ei saa muutoin erikseen hakea valittamalla muutosta. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 17 § 2 momentissa tarkoitetut tahot saavat kuitenkin hakea muutosta tähän päätökseen samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta muun lain mukaisen lupa-asian ratkaisusta tai hankkeen toteuttamisen kannalta muusta olennaisesta päätöksestä valitetaan.

Yksikönpäällikkö

Mari Rajala

Ylitarkastaja

Leena Ivalo

PÄÄTÖS saantitodistusta vastaan hankkeesta vastaavalle

TIEDOTTAMINEN

Päätöksestä kuulutetaan (14 pv) Parkanon kaupungin ja Kihniön kunnan virallisilla ilmoitustauluilla (kesäsulun aikana kirjastoissa). Kuulutus on lisäksi luettavissa sähköisellä ilmoitustaululla. Päätös on nähtävillä Parkanon kaupungintalolla, Parkanontie 37 ja Kihniön kunnanvirastossa (tekninen tsto), Kihniöntie 46 (kunnat siirtävät kuulutukset ja päätösa-

kirjat kesäsulun 6.7–3.8.2015 ajaksi kirjastoon). Pirkanmaan ELY-keskuksen kotisivulla
<http://www.ymparisto.fi/YVA-paatokset/Pirkanmaa>

TIEDOKSI

Parkanon kaupunki
Kihniön kunta
Pirkanmaan liitto
Suomen ympäristökeskus
Pohjois-Savon ELY-keskus, kalatalousviranomainen

LIITE Valitusosoitus

LISÄTIEDOT Ylitarkastaja Leena Ivalo, p. 0295 036 000

